

AI502 - 6

AI og paternalistisk lovgivning

Normativ politisk filosofi

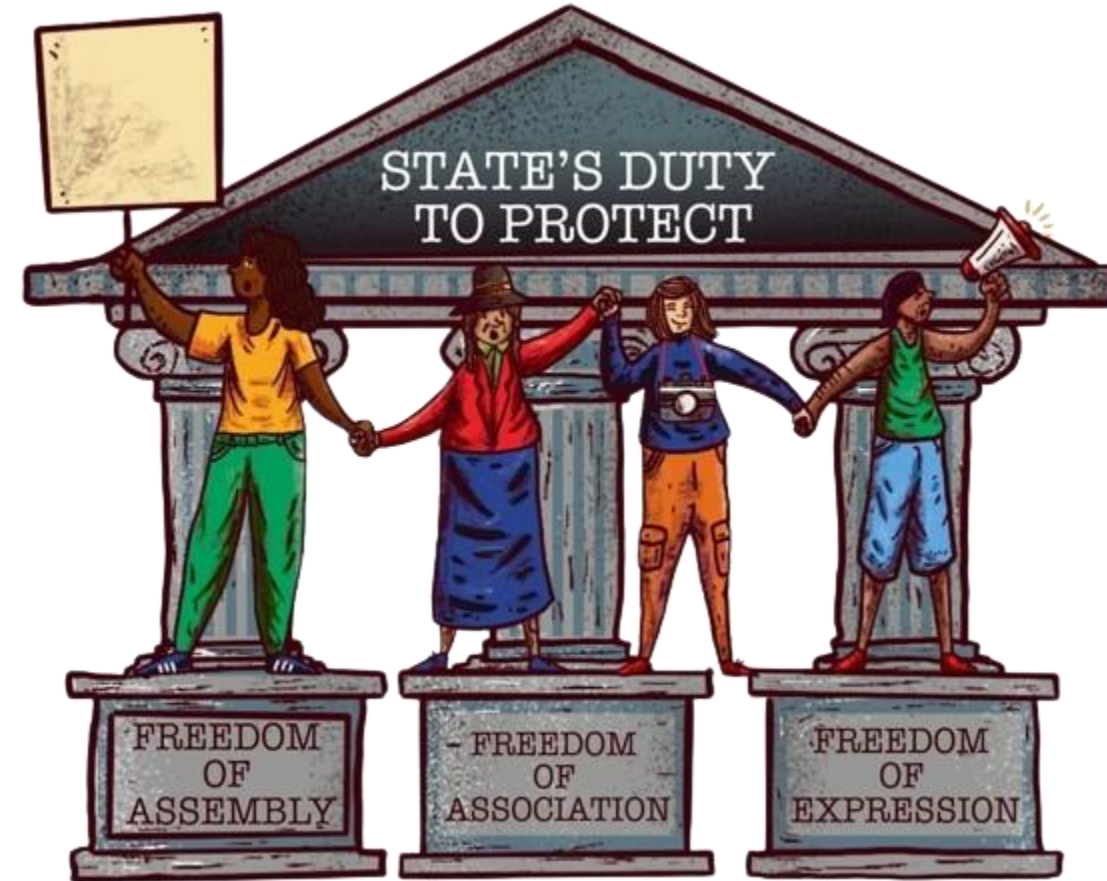
→ Handler om **det etiske forhold mellem statsmagt (= voldsmonopol) og borgere**

→ Især:

1. Hvilke **borgerlige rettigheder** bør staten anerkende og respektere – og hvorfor?
2. Hvilke **forpligtelser over for staten** har en borger– og hvorfor?

→ EKSEMPEL: Har borgeren rettigheder ift. **paternalistisk lovgivning** som staten bør anerkende og respektere?

SDU 🍀

Begrebet *Paternalisme*

- Af *paternal* (lat.) = faderlig
- Især som i *bonus pater familias* (lat.) = den gode familiefar
- En **politisk paternalist** går ind for, at **Staten** i nogle forhold skal behandle sine voksne borgere, som **den gode familiefar** behandler sine børn:
 - Træffe kloge valg på deres vegne
 - Indskrænke deres frihed for at beskytte dem mod farer

Paternalisme – en første mere præcis forståelse

→ As a rough approximation, one person A treats another person B **paternalistically** when A interferes with B's freedom for B's own good—to protect or promote B's health and safety, economic interests, or moral well-being. A may interfere with B's freedom by disregarding either his judgement or his preferences (Husak 2005, 388)

→ A behandler B **paternalistisk** når

1. A anvender sin (direkte eller indirekte) magt over B på en måde, hvor

1. A ser bort fra B's selvstændige præferencer og/eller vurderinger
2. A gør dette af hensyn til B's velfærd og interesser (som A ser dem)

Nogle vigtige pointer (Husak 2005, 389-93)

1. A kan behandle B paternalistisk , selv om det aldrig har konsekvenser for B

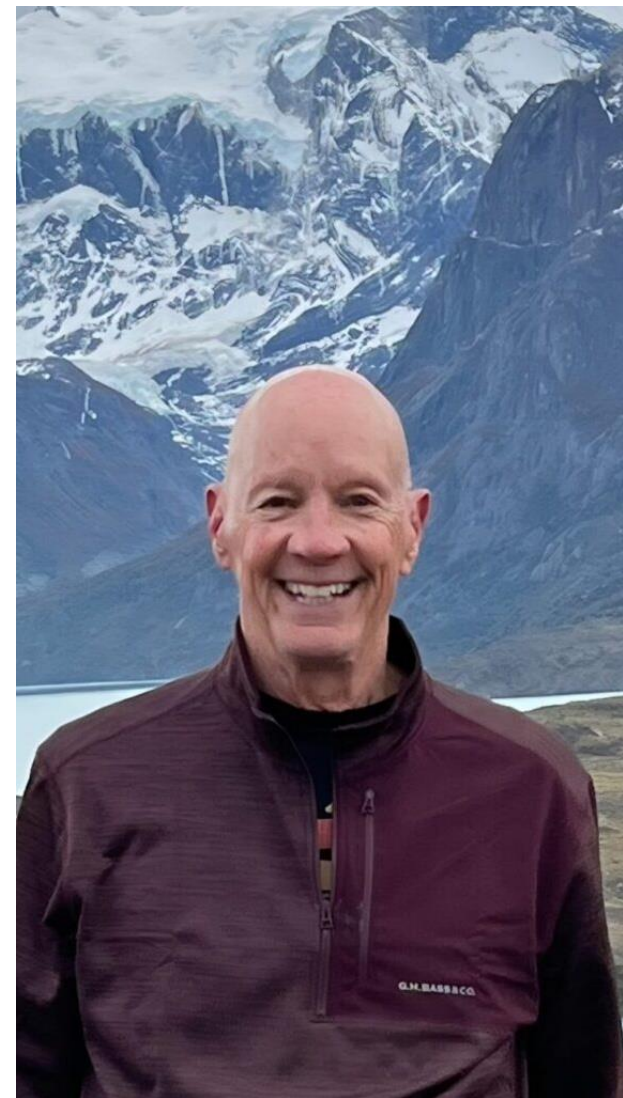
→ EKSEMPEL: En sundhedsbevidst forælder låser sit lager af chips inde, for at det ikke skal friste børnene. Men børnene har deres eget hemmelige lager og ville aldrig have taget forældrerens chips

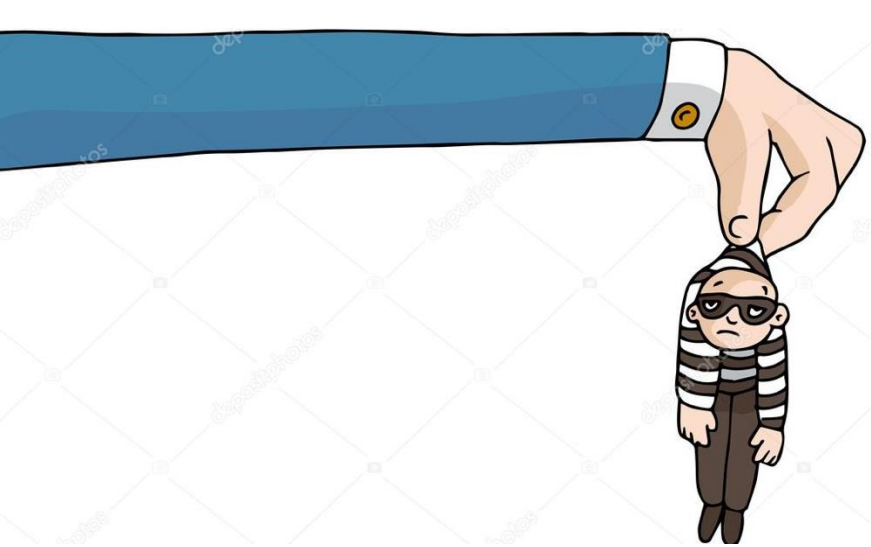
2. A kan behandle B paternalistisk, selv om B aldrig har den præference, A vil beskytte B mod at handle på

→ EKSEMPEL: A testamenterer sin formue til B - på den betingelse at pengene ikke bruges på en antarktisk ekspedition. Men B har ingen præferencer i den retning

3. A behandler ikke B paternalistisk, fordi A hjælper B med at tilfredsstille sine overordnede - frem for sine underordnede – præferencer

→ EKSEMPEL: A hjælper B med en pensionsplan, så B lykkes med sit mål om at spare op isf. at ødsle pengene væk

Paternalistiske Gruppe-Agenter

FOLKETINGET

A kan være en gruppe-agent

EKSEMPEL:

Folketinget (den lovgivende magt) indfører en paternalistisk lov

Regeringen (den udøvende magt) håndhæver loven

Domstolene (den dømmende magt) straffer lovbyggere

Husaks grundforståelse af paternalistisk lovgivning

- Perhaps we should classify a law as paternalistic when it exists for paternalistic reasons (Husak 2005, 390)
- Perhaps the most promising proposal for interpreting the claim that a given law is paternalistic is that 'the most plausible rationale' or 'the best rationale' in favour of the law is to limit the freedom of persons for their own good (ibid. 392)

→ En **lov** er **paternalistisk** når den opretholdes – eller stærkest er understøttet - af grunde, der ser bort fra borgernes præferencer og selvstændige vurderinger af hensyn til deres velfærd og interesser (som lovgiverne ser dem)

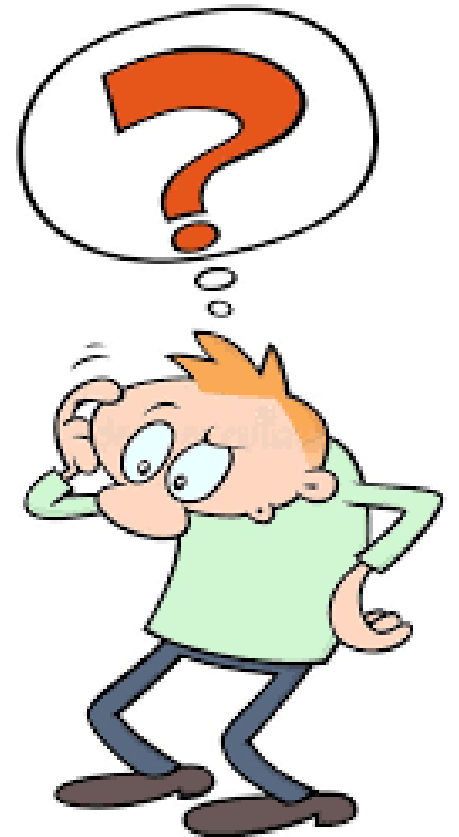
Den grundlæggende **etiske** udfordring i paternalisme

→ Paternalistic acts fall into two conflicting moral kinds: They are objectionable because they are intercessions in a person's rational will, but praiseworthy insofar as they are acts of beneficence (Cholbi 2017, 125)

→ Paternalistiske handlinger og love er **på én og samme tid**:

1. Udtryk for **velvilje** og **omsorg**
2. Udtryk for **disrespekt for frihed og myndighed**

Hvordan skal vi veje de to værdier op mod hinanden?

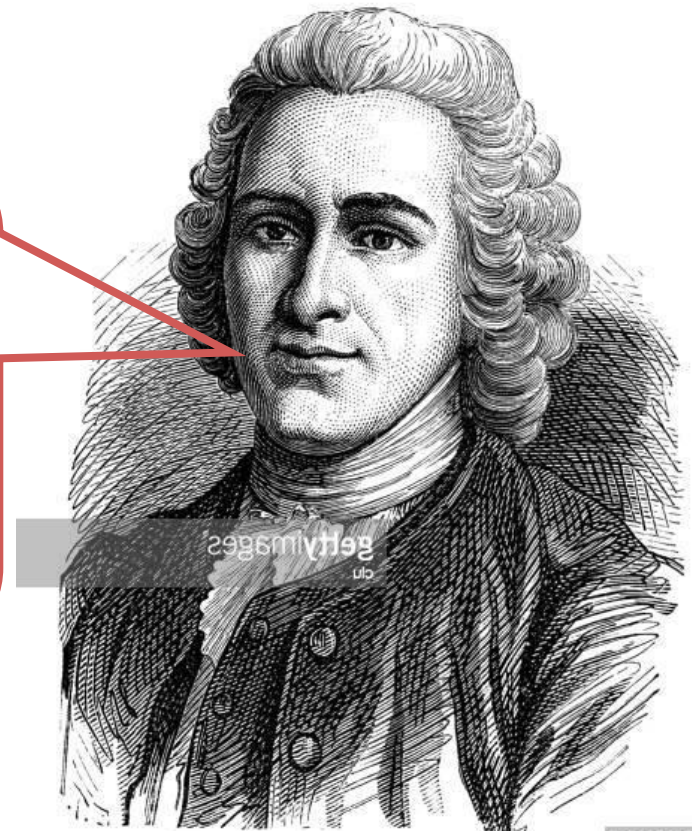

Liberal kontraktteori - Individuel frihed som fundamental værdi

- **Individets frihed** (selvberoenhed) er iflg. fx Rousseaus kontraktteori **ukrænkelig** –
- Den statslige sammenslutning og dens betingelser er altså **moralsk uacceptable**, hvis noget individs frihed krænkes!

Hvordan finde frem til en sammenslutningsform, som med hele den fælles styrke forsvarer og beskytter hver enkelt associerets person og ejendom, og hvor enhver, når han forener sig med alle, alligevel kun adlyder sig selv og forbliver lige så fri som før? Dette er det fundamentale problem som samfundskontrakten giver løsningen på

→ Rousseau 1987 [1762], 83

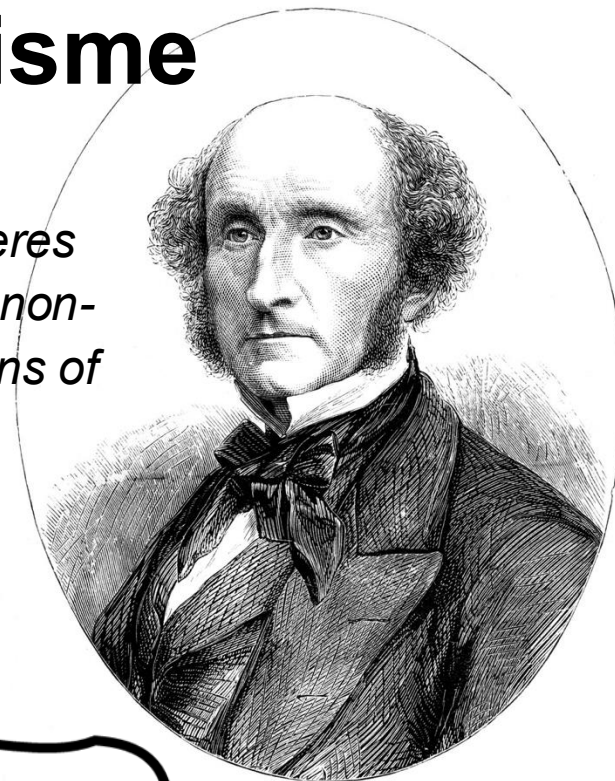

Det **etiske** grundproblem i paternalistisk lovgivning – fra et **liberalt kontraktteoretisk** perspektiv

- Paternalistisk lovgivning sigter per definition mod at indskrænke borgernes frihed:
- Der er præferencer og vurderinger de ikke længere har lov at handle på!
- Dette strider mod den liberale kontraktteoris grundidé:
 - Lovgivning er kun etisk legitim, når den inden for statens rammer i **videst muligt omfang respekterer og bevarer borgernes frihed!**

"Rationel vilje"-undergravende paternalisme

→ *These remarks [by J.S. Mill] suggest that the heart of paternalism is not that it interferes with another's liberty as such but that it attempts to influence her behaviour through non-rational causes—that it involves non-rational, or at least less than fully rational, means of influence.* (Cholbi 2017, 124)

→ Paternalistisk lovgivning ud fra denne forståelse:

→ En **lov** er **paternalistisk_{RV}** når den opretholdes – eller stærkest er understøttet - af grunde, der ser bort fra borgernes **rationelt formede** præferencer og **rationelle** selvstændige vurderinger af hensyn til deres velfærd og interesser (som lovgiverne ser dem)

Er **al** statslig lovgivning så paternalistisk?

→ Det vil en anarkist eller "minarkist" (ultra-minimalstatstilhænger) nok mene!

→ Når en stat forlanger at borgerne overholder dens love, indskrænkes individers råderum, officielt til deres "eget bedste"!

→ Men vi kan forsøge at skelne mellem:

1. Lovmæssig indskrænkning af individets råderum, der respekterer hende som en **myndig, rationel** og **ligeværdig** borger

→ EKSEMPEL: Forbud mod **mord** indskrænker morderiske individers råderum. Men udtrykker samtidig respekt for deres og andre borgers ligelige ret til at bevare livet

2. Lovmæssig indskrænkning af individets råderum, der **ikke** respekterer hende som en **myndig, rationel** og **ligeværdig** borger

→ EKSEMPEL: Et forbud mod at købe usund mad, når man selv vurderer man har behov for den

Hård vs. blød paternalisme (cf Feinberg 1986)

→ **Blød paternalisme**: A må behandle B paternalistisk ift. B's **ufrivillige**

(tvangsprægede) handlinger

→ Forholdsvist ukontroversielt

→ **Hård paternalisme**: A må også behandle B paternalistisk ift. B's **fuldt frivillige** (⇒

velovervejede) planer og handlinger

→ Langt mere kontroversielt. Strider mod liberale grundprincipper!

→ EKSEMPEL:

→ **Rehab**: At forhindre en uvillig stofmisbruger i at give efter for sin stoftrang er kun

blødt paternalistisk

→ **Stofforbud**: At forhindre en myndig og fuldt informeret borger i at tage de stoffer hun vil, er **hårdt paternalistisk**

Elementer i **hård** paternalisme (cf. Cholbi 134)

→ Hårde paternalistiske indgreb lammer eller hæmmer bevidst en agents:

1. Evne til at overskue sine valgmuligheder (*power of recognition*)
2. Evne til at vælge blandt sine muligheder på basis af velovervejede grunde (*power of discrimination*)
3. Evne til at fastholde og gennemføre sine valg (*power of satisfaction*)

EKSEMPEL: En paternalistisk regering mht. narko kan fx

1. Begrænse befolkningens kendskab til markedet for hårde stoffer
2. Føre skræmmekampagner
3. Arrestere, fængsle og tvangsafvende stofbrugere

Vanskeligheden ved at overføre **hård/blød** til **paternalistiske love**

- Problemet er, at love gælder for ALLE borgere (Husak 2005, 396-7)
- EKSEMPEL: Et forbud mod heroin rammer både frivillige og ufrivillige brugere
- Men kunne vi ikke tillade heroin, men kun for dokumenteret frivillige brugere?
- PROBLEMER:
 1. Antagelsen om ufrivillighed indtil det modsatte er bevist er hårdt paternalistisk (tvinger frivillige brugere til test af deres fri vilje)
 2. Et ubegrænset legalt stofmarked for frivillige brugere tillader *de facto* et illegalt marked for ufrivillige brugere - gennem videresalg og lign.

Husaks konsekventialistiske tilgang

- ...the key to developing a theory of justified paternalism in legal contexts is to understand how various paternalistic laws affect the conditions of autonomy—that is, how they enhance or undermine the ability of persons to make their own lives (ibid. 403.)
- ...a paternalistic law may be justifiable because its contributions to the conditions of autonomy for the minority are more important than its detriments for the majority. No precise formula for balancing these variables exists (ibid. 403)

EKSEMPEL: Sikkerhedssele i biler (Husak 403-4)

- Lovkrav om brug af sikkerhedssele ofte beskyldt for at være **hårdt paternalistiske, derfor uetiske** –
- Bør myndige borgere, der fuldt ud forstår risikoen ved at køre uden sikkerhedssele, ikke selv bestemme om de vil tage chancen?

- Husak:
 1. Ja, staten behandler isoleret set sådanne borgere hårdt paternalistisk
 2. Men lovens legitimitet bør vurderes konsekventialistisk over dens samlede virkninger
 3. Ulempen i det hårde paternalistiske indgreb opvejes rigeligt af lovens beskyttelse af borgernes betingelser for frit og rationelt at udfolde deres liv (liv, førlighed, sundhed, intakt hjerne)
 4. Derfor er loven **overordnet** udtryk for statens respekt for borgernes frihed og rationalitet!

Et grundargument for paternalistisk lovgivning på AI-området, cf. Tarsney 2025

→LLM'er agerer hårdt RV-paternalistisk over for mange brugere:

1. Fortier og fordrejer vigtig information - undergraver *power of recognition*
2. Misinformerer, skræmmer og smigrer brugere – undergraver *power of discrimination*
3. Gør brugere uselvstændige og famlende – undergraver *power of satisfaction*

LLM'er lammer eller hæmmer mange brugeres evne til rationel beslutningstagen!

Der må derfor sættes juridiske rammer for LLM'er uanset

- 1. at mange brugere rationelt vælger at bruge LLM'er med disse indbyggede farer**
- 2. At mange brugeres evner til rationel beslutningstagen IKKE nævneværdigt påvirkes af LLM'er**

Forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING om horisontale cybersikkerhedskrav til produkter med digitale elementer og om ændring af forordning (EU) 2019/1020

→ Begrundelse af lovgivningen:

- To store problemer knytter sig til disse [digitale] produkter, som øger omkostningerne for brugerne og samfundet: 1) et lavt cybersikkerhedsniveau, der afspejles i udbredte sårbarheder og utilstrækkelig og inkonsekvent levering af sikkerhedsopdateringer til håndtering heraf, og 2) brugernes utilstrækkelige forståelse af og adgang til oplysninger, hvilket forhindrer dem i at vælge produkter med passende cybersikkerhedsegenskaber eller at anvende dem på en sikker måde....
- Der blev udpeget to hovedmål, som skal sikre et velfungerende indre marked: 1) skabe betingelser for udvikling af sikre produkter med digitale elementer ved at sikre, at hardware- og softwareprodukter bringes i omsætning med færre sårbarheder, og at fabrikanterne tager sikkerheden alvorligt i hele et produkts livscyklus, og 2) skabe betingelser, der gør det muligt for brugerne at tage hensyn til cybersikkerhed, når de udvælger og anvender produkter med digitale elementer (s.1)

1. Er disse lovgivningsmotivationer **paternalistiske**?
2. Hvis ja, **i hvilken forstand**?
3. Er denne evt. paternalisme (eller mangel på samme) **etisk problematisk**?

Forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING om horisontale cybersikkerhedskrav til produkter med digitale elementer og om ændring af forordning (EU) 2019/1020

→ Artikel 10

→ Fabrikantens forpligtelser

- 1. Når et produkt med digitale elementer bringes i omsætning, sikrer fabrikanten, at det er designet, udviklet og produceret i overensstemmelse med de væsentlige krav i bilag I, punkt 1. 2. (" Produkter med digitale elementer skal leveres uden kendte sårbarheder, der kan udnyttes": pligt til "at indføre og håndhæve en politik for koordineret offentliggørelse af sårbarheder", " sørge for mekanismer til sikker distribution af opdateringer for produkter med digitale elementer for at sikre, at sårbarheder, der kan udnyttes, afhjælpes eller afbødes rettidigt")
- Med henblik på at opfylde forpligtelsen i stk. 1 foretager fabrikanten en vurdering af de cybersikkerhedsrisici, der er forbundet med et produkt med digitale elementer, og tager resultatet af denne vurdering i betragtning i forbindelse med planlægning, design, udvikling, produktion, levering og vedligeholdelse af produktet med digitale elementer for at minimere cybersikkerhedsrisici, forebygge sikkerhedshændelser og minimere virkningerne af sådanne hændelser, herunder i forbindelse med brugernes sundhed og sikkerhed.